

λοντι κακῶς δαπανῶν λέγομεν. ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς ἀγορασίας μετριώτερον περιχόμεθα· εἰ γὰρ ἔξ ἀνάγκης κατέβαλε τὸ τίμημα τῷ νέῳ, οὐ δημοῦται.

^{a)} Η ἀποκατάστασις οὐτε ἴδιαζονσαν ἀγωγὴν ἔχει, οὐτε διαφέρειν, ἀλλὰ τῆς διαγνώσεως ἥρτηται τοῦ πρατίτωρος.

κέ. ^{b)} Ο νέος διδοὺς μὴ χρεωστούμενον ἔξ αἰτίας, ἔξ ἡς κατὰ τὸν πολιτικὸν ἔξ εὐλόγου αἰτίας δίδοται ἀνάληψις, ἀγαλαμβάνει. δὲ ἑαυτοῦ δὲ περιγραφεὶς ἀποκαθίσταται, καὶ διὰ τοῦ ἔχοντος ἴδικὸν ἐπὶ τούτῳ ^{w)} μανδάτον, οὐ μὴ διὰ τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ.

κέ'. ^{x)} Εἰ δὲ ἀμφιβάλλεται τὸ ἴδικὸν μανδάτον, χώρα τῇ ἵκανοδοσίᾳ.

Καὶ ὁ διεκδικῶν τὸν λεγόμενον περιγράψαι δίδωσι τὴν ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν κριθέντιον αισφάλειαν.

κέ''. ^{y)} Καὶ ἄκοντος τοῦ νέου ὁ πατήρ αὐτοῦ ἀποκαθίσταται ὡς ἐνεχόμενος τῇ περὶ πεκοντίον· οὐ μὴ οἱ ἄλλοι συγγενεῖς, ἢ ἀγγιστεῖς· εἰ μὴ ἄρα ὁ νέος ἀσωτός ἔστιν.

^{z)} Ο ^{z)} νέος δανεισάμενος καὶ ἀπολέσας οὐκ ἐνέχεται ^{z)}, εἰ δὲ λαβὼν ἀπόρῳ δανείσει ^{z)}, τὰς κατὰ αὐτοῦ ἀγωγὰς ἐκχωρεῖ τῷ δανειστῇ αὐτοῦ. εἰ δὲ πλείονος ἀγρὸν ἡγόρασεν, ἀποδίωσιν αὐτὸν τῷ πρώτῃ μετὰ τῶν καρπῶν, οὐς ἐκέρδανε, καὶ ὁ πόντης τὸ τίμημα μετὰ τῶν τόκων. εἰ δὲ ἥττονος ὁ νέος ἐπώλησεν, ἀγαλαμβάνει μετὰ τῶν καρπῶν ^{a)}. ἐκ δὲ τῶν τιμημάτων, ὃσον ἔκέρδανε, δίδωσιν.

^{b)} Εἳναν ἀλόγως ὁ νέος ἀποχὴν ποιήσῃ, οὐ μόνον κατὰ τοῦ ἐναγομένου ἢ ἀγωγὴν ἀποκαθίσταται, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐγγυητῶν καὶ τῶν ἐνεχόντων. εἰ δὲ καὶ ἔτι τῶν ἐναγομένων ἐλευθερώσει διὰ ἀποχῆς, κατὰ τῶν δύο ἢ ἀγωγὴν ἀρμόδει ἀποκαθίστασθαι.

Καὶ ἐὰν ἐπὶ ζημίᾳ μετάθεσιν ποιήσῃ, ἀποκαθίσταται κατὰ τοῦ πρώτου χρεώστου.

Καὶ καθ' ᾧν οὐ κινέται ἢ περὶ δόλον ἀγωγὴν, ἀποκαθίσταται, εἰ μὴ τινας ἴδικῶς ὁ νόμος ἔξειλεν.

κή. ^{c)} Εἳναν ὁ νέος ἐναγαγὼν τῷ γενομένῳ ἐπιτόπῳ ἀποκαταστῇ, οὐν ἀποκαθίσταται καὶ τῷ ἐπιτόπῳ ἢ κατὰ τῆς ἐπιτροπῆς.

κθ'. ^{b)} Εἰ καὶ τοῦ πατρὸς ἐπιτροπέοντος καὶ αὐτεντοῦ περιγραφῆ ἀνηθος, ἀποκαθίσταται μετὰ ταῦτα λαμβάνων ^{c)} κονδάτωρα.

^{d)} Εἳναν ^{d)} νέος κινήσας κατὰ τοῦ κονδάτωρος ἐν τινὶ μὲν κεφαλαίῳ βαρυνθῆ ^{e)}, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ὀφελεθῆ, τῆς ἀποκαταστάσεως γενομένης, οὐν ἀκνοῦται τὰ λοιπά, εἰ μὴ ἤρωται αὐτοῖς τὸ κεφάλαιον, ἐφ' ὃ γίνεται ἡ ἀποκατάστασις.

Εἰ μίτε παρόντων, μήτε κληθέντων τῶν δανειστῶν ἀποστῇ νέος δὲ ἀποκαταστάσεως κληρονομίας, οὐ προσκίνονται οἱ δανεισταί.

κ'. Αἰτήσας νέος ἀποκατάστασιν, ὡς μὴ ἐμπροθέσμως αἰτήσας τὴν ἐναντίων τῆς διαθήκης, καὶ τοῦ δικαιοτητοῦ ἡρτημένου τέλειος γενόμενος ληγάτον ἐκ τῆς διαθήκης ἀπήτησε. δοκεῖ ἀπολέγειν τῇ ἀποκατάστασι· καὶ διὰ γὰρ ἐνδαψιλενομένον τοῦ χρόνου τῆς

eius hoc utimur: si enim necessario pretium minori solvit, damno non afficitur.

Restitutio neque actionem propriam habet, ne- §. 5.
que cautionem, sed ex Praetoris cognitione pendet.

XXV. Minor, si non debitum solverit ex ea causa, L. 25.
ex qua iure civili ex iusta causa repetitio datur, re- D. IV. 4.
petit. Si autem captus sit, tam per se restituitur,
quam per procuratorem, cui id ipsum nominatum man-
datum est, non per procuratorem, qui generale man-
datum habet.

XXVI. Quodsi de speciali mandato dubitetur, de L. 26.
rato cautioni locus est. D. eod.

Et defensor eius, qui circumscriptis dicitur, §. 1.
satisdat indicatum solvi.

XXVII. Etiam invito minore pater eius restitu- L. 27. pr.
tur, quia actione de peculio tenetur: non etiam reli- D. eod.
qui agnati vel affines; nisi forte minor prodigus sit.

Minor, qui mutuam pecuniam accepit eamque per- §. 1.
dedit, non tenetur. Quodsi egenti eam crediderit,
actionibus adversus eum creditori suo cedit. Quodsi
pluris, quam oportet, praedium emerit, illud cum
fructibus, quos lueratus est, venditori restituit, et
venditor pretium cum usuris. Si vero minore pretio
vendiderit adolescens, id recipit eum fructibus: ea-
tenus autem ex pretio reddit, quatenus lacupletior
factus est.

Si minor sine causa pecuniam acceptam tulerit, §. 2.
non solum in ipsum reum actio restituitur, sed etiam
in sideiussores et in pignora. Sed et si ex duobus
reis alterum acceptatione liberaverit, in utrumque
restituenda est actio.

Et si damnosam sibi novationem fecerit, in prior- §. 3.
rem debitorem restituitur.

Adversus eos quoque, contra quos de dolo actio §. 4.
non datur, restituitur, nisi lex quosdam specialiter
exceperit.

XXVIII. Si minor cum eo, qui tutor fuit, egerit L. 28.
et restitus fuerit, non ideo tutori contrarium tute- D. eod.
lae iudicium restituitur.

XXIX. Etiamsi patre eodemque tutore auctore L. 29. pr.
impubes captus sit, tamen curatore postea accepto D. eod.
restituitur.

Si minor, qui adversus curatorem suum egit, in §. 1.
uno capite oneretur, in aliis vero iuvetur, restitu-
tione concessa, reliqua non infirmantur, nisi caput,
adversus quod restitutio datur, eis cohaereat.

Si neque praesentibus, neque evocatis creditori- §. 2.
bus minor per restitutionem hereditate abstentus fue-
rit, creditoribus id minime praejudicat.

XXX. Si minor in integrum restitutionem petie- L. 30.
rit, quod intra statutum tempus contra tabulas bo- D. eod.
norum possessionem non petierit, et lite pendente
maior factus legatum ex testamento petierit, videtur
restitutioni renunciare: nam et cum tempus petendae

w) Sic Fabr. Malim ἐπὶ τούτῳ. x) §. 1. habet Theod. y) Hactenus Syn. p. 132. hanc §. exhibet. z) Theod. δανειση
α) Hactenus Theod. b) Cap. 29. pr. in Syn. p. 132. c) Syn. addit. καὶ. d) §. 1. totam habet Theod. e) Theod
βαρηθῆ.

ἐναντιώσεως τῆς διαθήκης ἐπιλέξεται τὴν γνώμην τοῦ τελευτήσαντος, ἀπολέγει τῇ ἐναντιώσει τῆς διαθήκης.

L. 31. λα'. Ἀποκαθισταμένον νέον κατὰ κληρονομίας, οἱ
D. IV. 4. παρ' αὐτοῦ φρεικομισσάριοι ἐλευθερωθέντες ^{f)} μένουν
σιν ἐλευθεροι, καὶ οὐ διδόσσιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
ἀνὰ εἴκοσι ρομίσματα ^{g)}, καὶ τινες δὲ τῶν δανειστῶν
λαβόντες παρ' τοῦ νέον τὰ ὕια οὐκ ἀναγκάζονται ποιεῖν
αὐτὰ κοινὰ μετὰ τῶν ἄλλων δανειστῶν.

L. 32. λβ'. ^{h)} Προσελθὼν νέος τῷ ὄφοντι πλαστῶς ἔαυτὸν
D. eod. ἀπέδειξε τέλειον, καὶ μετὰ ταῦτα πόδι τοῦ εἰκοστοῦ
πέμπτου ἐνιαυτοῦ χρόνος λαβὼν ⁱ⁾ ἐδαπάνησεν αὐτὸν κα-
κῶς. οἱ μὲν ^{k)} καταβαλόντες ἐλευθέρωνται· οἱ δὲ κον-
ράτωρες, εἰ μὲν εἰδότες αὐτὸν νέον ἐπέμειναν ^{l)} τῇ διοι-
κήσει, ἐγκαλοῦνται ἀνασχόμενοι αὐτὸν ὑποδέξασθαι·
εἰ δὲ πεισθέντες τῇ ψήφῳ τοῦ ὄφοντος ἀνεχώρησαν
τῆς διοικήσεως ἢ τοὺς λογισμοὺς ^{m)} παρέθεντο, οὐκ
ἐνέχονται.

L. 33. λγ'. ⁿ⁾ Ἐὰν ληγατευθῇ τι νέων καὶ ἀξιωθῇ, δοῦλον
D. eod. ἤδιον ἐλευθερῶσαι πλείονος ὅξιον, οὐκ ἀναγκάζεται ἐλευ-
θερῶσαι ἀποδιδοὺς τὸ ληγάτον· ὅ μέν τοι τέλειος μὴ
λαβὼν οὐκ ^{o)} ἀναγκάζεται ἐλευθερῶσαι.

L. 34. pr. λδ'. ^{p)} Ἐὰν νέος ὑπεξοσίῳ νέῳ δανείσῃ, κρείττων
D. eod. ἔστιν ὁ δαπανήσας· εἰ μὴ ὅμοι κατὰ τὸν καιρὸν τῆς
προκατάρξεως ὁ λαβὼν εὑρεθῇ γεγονὼς εὐπορώτερος.

§. 1. Εἰ καὶ συνανέσει τοῦ ἐπιφόπου ἐπὶ ποιῆη παρὰ
αἵρετῷ δικαιοτῇ δικάσεται νέος, ἀποκαθίσταται.

L. 35. λε'. Τοῦ νέον ἀγοράσαντος ὑπὸ ὑπερθεματισμὸν,
D. eod. ἐὰν ἔτερος ὑπερθεματιστας λάβῃ τὸ πρᾶγμα, ἀποκαθί-
σταται, εἴπερ καὶ διαφέρει αὐτῷ σχεῖν τὸ πρᾶγμα· τυ-
χόν γάρ τῶν αὐτοῦ γονέων ἐγένετο· καὶ δίδωσι τὸν
ὑπερθεματισμὸν.

L. 36. λε'. ^{q)} Παραλιπὼν ^{r)} ὁ νέος δικαιολογίαν ἀποκαθί-
D. eod. σταται.

L. 37. λζ'. ^{s)} Εἰς ἐπεξελευσιν ποιῆης ἀποκατάστασις οὐ
D. eod. δίδοται· ὅθεν ἄπαξ ἡ περὶ ὑβρεως ὄγωνη παραχωρη-
θεῖσα οὐκέτι ἀναλαμβάνεται. εἰ δὲ καὶ παρέλθωσιν
αἱ ^{t)} ἔσχοντα ἡμέραι, ἐν αἷς ὁ νέος δικαιοῖ ἀνδρὸς περὶ^{u)}
μοιχείας κατηγορεῖν ἥδύνατο χωρὶς κινδύνου τῆς συκο-
φαντίας, οὐκ ^{v)} ἀποκαθίσταται· οὐτε γάρ τῷ νέῳ ἐν
τοῖς ἀμαρτήμασιν ἢ ταῖς συκοφαντίαις ἔστιν ὀποκατά-
στασις. ἐν δὲ τοῖς σφροδοτέροις ἀμαρτήμασιν ^{w)} μετριά-
τεον ὁ νέος ἔσθ' ὅτε σωφρονίζεται. καὶ ἐπὶ τῶν λο-
πῶν τῶν περὶ μοιχείας κεφαλαίων οὐ συγγινώσκεται·
οἶον ἐὰν ὄμοιογήσῃ μεμοιχεύνεται· ἢ κατακριθεῖσαν ἐπὶ
μοιχείᾳ γνώσκων ἡγάγετο· ἢ μοιχεύομένην τὴν γνωτικα-
τεύοντα οὐκ ἀπέλυσεν· ἢ πόρον ἐκ τῆς μοιχείας τῆς
γνωτικός ^{x)} ἔλαβεν· ἢ οἶκον δέσωκεν ἐπὶ τῷ πλημμε-
ληθῆναι μοιχεύον, ἢ μοιχεύειν ^{y)}· ὁ γάρ εἰς τὸν νό-
μοντος ὄμοιοτάνων οὐ δύναται ^{z)} δι' αὐτῶν βοηθεῖσθαι.

L. 38. pr. λη'. Ἀγοράσας ὑπὸ ἐμπόθεσμον ὅρον εὐδαμψιλεο-
D. eod. μένον τοῦ χρόνου ἐτελεύτησα ἐπὶ ἀνήβῳ κληρονόμῳ·
καὶ μὴ καταβάλλοντος αὐτοῦ τὸ λοιπὸν τοῦ τιμήματος,
μετὰ τὴν προθεσμίαν διαμαρτυρίας ὁ πράτης ἐχόγεστο
πόδις τὸν ἐπιτροπον, καὶ μὴ καταβαλόντος αὐτοῦ δια-
πέρασεν ἐτέρῳ τὸ πρᾶγμα. καλῶς ὁ ἄνηβος ἀποκαθί-

contra tabulas bonorum possessionis largitur, si iudi-
cium defuncti elegerit, renunciat bonorum posses-
sioni contra tabulas.

XXXI. Restituto minore adversus aditam here-
ditatem, servi ex fideicomisso ab eo manumissi re-
tinent libertatem, nec viginti aureos singuli pro liber-
tate praestant. Si quidam ex creditoribus a minore
sua recuperaverint, ea cum reliquis creditoribus com-
municare non coguntur.

XXXII. Minor adito Praeside falso se maiorem
probavit, et postea ante annum vicesimum quintum
pecuniam debitam accepit eamque male consumsit. Qui
debita solverunt, liberati sunt: curatores autem si qui-
dem scientes, eum minorem esse, in administratione
perseverarunt, conveniuntur, quod passi sint, eum pe-
cunias accipere: quodsi decreto Praesidis obedientes
ab administratione recesserunt vel rationes reddide-
runt, non tenentur.

XXXIII. Si quid minori legatum sit, et rogatus
sit, servum suum manumittere, qui pluris erat, non
cogitur manumittere, si legatum reddat: maior tamen,
si legatum non accipiat, manumittere non cogitur.

XXXIV. Si minor filiofamilias minori pecuniam
crediderit, melior est causa consumentis: nisi forte
is, qui accepit, litis contestatae tempore locupletior
factus inveniatur.

Quamvis tutoris consensu minor ex poenali sti-
pulatione apud arbitrum litigavit, restituitur.

XXXV. Si res minori in diem addicta sit, et
alius, qui pluris licitus fuerit, rem acceperit, minor
restituitur, si eius intersit, rem habere: forte enim
maiorum eius fuit; et quod ex litatione accessit,
praestat.

XXXVI. Minor, qui allegationem omisit, resti-
tuitur.

XXXVII. Ad persecutionem poenae restitutio non
conceditur: ideoque iniuriarum actio semel omissa
non recuperatur. Sed et si sexaginta dies praeteriti
sint, in quibus minor iure mariti citra metum cal-
umniae adulterii accusare poterat, nou restituitur:
neque enim in delictis, neque in calumniosis accusa-
tionibus minori restitutio datur. In delictis autem
atrocioribus minor interdum lenius punitar. Et in ceteris de adulterio capitibus ei non ignoscitur:
veluti si fateatur se adulterum; vel si adulterii damnatam sciens uxorem duxerit: aut in adulterio de-
prehensam uxorem non dimiserit, quaestumve de adul-
terio uxoris fecerit: aut domum praebuerit ad stuprum
adulteriumve committendum: nam qui contra leges
committit, per eas adiuvari non potest.

XXXVIII. Emto fundo lege commissoria, intra
diem committendi decessi, pupillo herede relichto: et
cum is reliquum pretium non solveret, venditor post
diem finitam tutori eius testato denunciaverat, ut sol-
veret, et cum neque is solveret, alii rem vendidit.
Pupillus iure restituitur. Quoniam enim venditor post

f) Theod. οἱ παρ' αὐτοῦ διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως ἐλευθερωθήσεται. g) Hactenus Theod. cap. 31. exhibet. h) Cap. 32.
habet Theod. i) Theod. addit παρὰ κορεστῶν. k) Theod. addit οὐρ. l) Theod. ὑπέμεινεν. m) Theod. λόγους. n) Cap. 33.
habet Theod. o) Apud Theod. verba μὴ λαβὼν οὐκ desunt. p) Cap. 34. pr. iisdem verbis exhibet Theod. et Syn. p. 132. sq.
q) Cap. 36. habet Theod. r) Theod. recte παραλιπὼν. Fabr. Λόγια λιπών. s) Cap. 37. totum habet Theod. t) αἱ omittit
Theod. u) Theod. male οὐκ omittit. v) Theod. ἀμαρτήμασιν. w) Theod. γαμετῆς. x) Theod. μοιχεύαν. y) δύναται apud
Theod. in textu deest, sed alia manu in marg. adscriptum est.

σταται· διαμαρτυρόμενος γάρ μετὰ τὴν προθεσμίαν ὁ πρότης ἀπεῖπε τῇ προθεσμίᾳ· εἰ γάρ μὴ τοῦτο ἐπραξε, καλῶς ἂν αὐτῇ ἐκέχορτο· ὡςπερ ὁ δανειστὴς καλῶς τὸ ἐνέχυρον πιπράσκει, τῆς προθεσμίας τῆς καταβολῆς μετὰ θύνατον τοῦ χρεώστον πληρούμενης.

Τότε ^{z)} ὁ αὐτέξούσιος ^{a)} ἐπὶ τοῖς ἐν ὑπεξουσιότητι πραγματεῖσι ^{b)} οὐκ ἀποκαθίσταται, ὅτε τὸ ἐντεῦθεν τῷ πατρὶ προσπορίζεται.

λ^θ. Αἱτίσας ἀποκατάστασιν εἰσὼν τοῦ ὠδισμένον χρόνον τὰ περὶ τῆς ἡλικίας ἀπέδειξε· καὶ ὁ ἀντίδικος ἔξεπαλέσατο καὶ ἀνηστήθη διὰ τοῦτο τὸ περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως δικαιοτήριον. ἐκβληθείσης τῆς ἐκκλήσιος, καμού τὸν ὠδισμένον ἐν τοσούτῳ πληρώσαντος, καλῶς τὰ περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως ζητεῖται, ὥσανεὶ ὁ χρόνος ἐνίστατο· ἐγὼ γάρ οὐκ ἐνεπόδισα πληρωθῆναι.

΄Ηγόρασα παρὸν τῶν κονδατῶν ἀγρὸν καὶ περὶ τὰς ἔξι νεμήθεις ἑταῖροι πολὺ κρείττονα αὐτὸν ἐποίησα· τῶν κονδατῶν εὐπόρων ὄντων, οὐδὲν δύναται ὁ νέος ἀποκατητῆναι κατ’ ἐμοῦ, εἰ μὴ δίδωσι μοι, ὅσα καλῇ πίστει ἐδαπάνησα.

μ'. Άρεγνώσθη ψῆφος δηλοῦσα χρεωστεῖσθαι νέῳ ἔκατὸν τομίσματα· καὶ ὁ νέος ἀπόδειξιν ὡς λαβὼν ἐποίησε, καὶ ὁ χρεώστης δονειακὸν γραμματεῖον τῶν ἔκατὸν τομίσμάτων. καλῶς ἀποκαθίσταται· συμφέρει γάρ αὐτῷ ἀπὸ τῆς κρίσεως ἔτοιμον ^{c)} ἔχοντος ἀπαίτησιν κεχρεωστήσθαι, ἢπερ ἐλθεῖν ὅποι καιροῦ συναλλάγματος εἰς ἀρχὴν ἐτέρας ἀπαιτήσεως.

Δεδωκὼς ^{d)} ὁ νέος ἀγρὸν ἀπὸ τοῦ χρέους πατρῷον καλῶς ἀποκαθίσταται· δίδωσι δὲ τοὺς τόκους, τῶν καρπῶν συλλογιζομένων.

μα'. Μεταμελόμενος ὁ αὐτέξας ἀποκατάστασιν οὐκ ἀναγκάζεται παρὸν τοῦ ἀντίδικον αὐτοῦ, τοῖς ψηφισθεῖσιν ἐμμένειν· ἔξεστι γάρ ἐπάστῳ, τῶν εἰςενηργεμένων ὑπὲρ ἑαυτοῦ καταφροτεῖν.

μβ'. e) Οἱ ⁱ⁾ ὕδοχοντες καὶ κατὰ τῆς ^{b)} οἰκειας ψήφους καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ ^{b)} ἀρξάντων ἀποκαθίστασιν· ὡςπερ γάρ ἐπὶ τῶν τελείων ἡ ἐκκλήσιος, τοῦτο ἐπὶ τῶν τέων ἡ ἀποκατάστασις δίδωσι ^{j)}.

μγ'. Τῆς αὐτοῦ διαγνωσκομένης γίνεσθαι δεῖ τὴν περὶ τῆς ἡλικίας ζήτησιν τοῦ λέγοντος ἑαυτὸν τέλειον· διὰ τούτου γάρ καὶ τῇ ἀποκαταστάσει τῶν λοιπῶν αἰτιῶν γίνεται πρόσκομια.

μδ'. k) Οὐκ ἐν πᾶσιν οἱ νέοι ἀποκαθίσταται, ἀλλὰ ἐν οἷς ὑφέντων ἡ ἐτέρων περιεργάφησαν, ἀπολέσαντες ἡ μὴ κτησάμενοι, ἡ ἔνοχοι ^{l)} ποιηθέντες.

με'. l) Εὖν τοῦ μήπω τεχθέντος διὰ κοίσεως κατακυριεύθη πρᾶγμα, ἀποκαθίσταται ἡ ἀγωγή.

΄Ἐάν κατὰ ἀπάτην τοῦ ἐπιτρόπου ἐπὶ πᾶν νέος ἀπολένθει τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ καὶ θέλῃ ἀποκατητῆναι, ἀδειαν ἔχει πρῶτον κατὰ τοῦ ἐπιτρόπου κινεῖν.

μζ'. m) ^{o)} Εάν τις ἔχοντος διεκδικήσῃ τέον καὶ καταδικασθῇ, ἐνέσται τῇ καταδίκῃ· καὶ οὔτε αὐτὸς βοηθεῖται, οὔτε ὁ νέος ἀποκαθίσταται.

μζ'. n) Εἰ καὶ ἀδόλως ὁ ἐπίτροπος ἐπικειμένων τῶν δανειστῶν πρᾶγμα πολέσσει τοῦ νέον, ὅμως τῆς αὐτοῦ διαγνωσκομένης δίδοται τῷ νέῳ ἀποκατάστασις.

diem finitam denuntiavit, legi commissoriae renuntiavit: nam si hoc non fecisset, recte ea lege uteretur: sicut creditor recte pignus distrahit, die solutionis post mortem debitoris finito.

Emancipatus in his, quae durante potestate ges- §. I.
sit, non restituitur, cum exinde patri acquirit.

XXXIX. Intra praestitutum tempus restitutione ^{L. 39. pr.}
petita de aetate probavi: et adversarius appellaverat, ^{D. IV. 4.}
ideoque in suspenso fuit restitutionis iudicium. Ap-
pellatione reiecta meque interea statutum tempus im-
plente, merito restitutionis causa agitur perinde ac si
tempus adhuc superesset: per me enim non stetit, quo-
minus lis finiretur.

Emi a curatoribus fundum, cumque eum sex fere §. I.
annis possedissem, longe meliorem feci: si curatores
idonei sint, minor adversus me in integrum restitu-
non potest, nisi si expensas bona fide a me erogatas
michi praestet.

XL. Lecta est sententia, quae ostendebat, minori ^{L. 40. pr.}
centum aureos deberi. Minor apocham dedit, quasi
pecuniam accepisset, et debitor centum aureorum chi-
rographum dedit. Recte minor restituitur: utilius
enim est, ex causa iudicati paratam persecutionem
habentis ei deberi, quam venire ex novo contractu
ad initium alterius petitionis.

Minor dato praedio pro debito paterno, merito §. I.
restituitur: usuras autem praestat, fructibus cum iis
compensatis.

XLI. Minor, qui poenitentia actus restitutione ^{L. 41.}
petita uti non vult, ab adversario suo non cogitur
D. eod.
stare rebus iudicatis: cuique enim licet contemnere
haec, quae pro se introducta sunt.

XLII. Praesides et contra suam et contra dece-
cessorum suorum sententiam restituunt: quod enim mai-
oribus appellatio, id minoribus in integrum restitutio-
praestat. ^{L. 42.}
^{D. eod.}

XLIII. Causa cognita quaestionem de aetate eius, ^{L. 43.}
qui se maiorem dicit, fieri oportet: per id enim cete-
rarum quoque causarum restitutioni praeiudicatur. ^{D. eod.}

XLIV. Non in omnibus minores restituuntur, sed ^{L. 44.}
in quibus a se ipsis vel ab aliis circumscripti ali-
quid amiserunt, vel non acquisiverunt, vel obligati sunt. ^{D. eod.}

XLV. Si res eius, qui nondum natus est, usu- ^{L. 45. pr.}
capta sit, actio ei restituitur. ^{D. eod.}

Si minor fraude tutoris adversarium suum dixe- §. I.
rit absolutum, et restitui velit, licentiam habet, prius
cum tutore agere.

XLVI. Si quis sua sponte minorem defendereit et ^{L. 46.}
condemnatus sit, ex causa iudicati tenetur: et nec ^{D. eod.}
ipse adiuvatur, nec minor in integrum restituitur.

XLVII. Licet tutor sine dolo urgentibus credito- ^{L. 47. pr.}
ribus rem pupillarem vendiderit, tamen causa cognita ^{D. eod.}
pupillo restitutio datur.

z) §. I. in Syn. p. 133. a) Syn. addit νέος. b) Syn. πραγματεῖσιν. c) Ex Basilicis in Digestis pro partam legendum esse paratum ex causa iudicati persecutionem censet Hoffmannus Meletem. Diss. V. §. 6. d) §. I. iisdem verbis exhibet Theod. et Syn. p. 133. e) Cap. 42. habet Theod. f) Theod. inserit τῶν ἐπαρχιῶν. g) τῆς deest apud Theod. h) Malim αὐτῶν, quod habet Theod. i) Theod. δίδωσιν. k) Cap. 44. habet Theod. et Syn. p. 133. l) Theod. ἔνοχο. m) In Syn. p. 105.

§. 1. Κονδύτωρ ἔχων μετὰ τοῦ νέου κοινὸν ἀγρόν, ἐπάλησιν αὐτὸν ἀποκαθισταμένου τοῦ νέου, εἰς μόνον τὸ μέρος αὐτοῦ ἡ πρᾶσις ἀνατρέπεται, εἰ μὴ ὅταν ὁ ἀγοραστὴς δὲν τοῦ πράγματος ἀνοχωρῆσαι θέλει, ὡς ὅτι μηδὲ τὴν ἀρχὴν μέρος ἥγορει. τὸ δὲ τίμημα μετά τόκων δίδοται τῷ ἀγοραστῇ, τοῦ μὲν μέρους τοῦ κονδύτωρος παρὰ τοῦ κληρονόμου αὐτοῦ· παρὰ δὲ τοῦ νέου τοῦ ἰδίου μέρους, ἐὰν εἰς αὐτὸν κατὰ τοσοῦτον περιῆλθε τὸ τίμημα.

L. 48. pr. μη'.ⁿ⁾ Τοῦ νέου ἀποκαθισταμένου, ἐν οἷς ἐνηγγυήτη. L. IV. 4. σατο ἡ ἐνετεῖλατο, ὁ ἐναγόμενος οὐκ ἐλευθεροῦνται.

§. 1. Ἐὰν ὁ ἀγοράσας παρὰ νέου δοῦλον ^{o)} ἐλευθερώσῃ αὐτὸν, ἀρχεῖ μὲν ἡ ἀποκατάστασις ἔχει δὲ κατὰ τὸν ἀγοραστὸν ὁ νέος ἀγωγὴν εἰς τὸ διαιρέον.

§. 2. Ἡ νέα χείρονα διὰ συμφώνου τὴν ἀρεστὴν τῆς ἴδιας ποιῆσασα προιούσας ἀνακαλεῖσθαι δίνεται τὸ γεγονός.

L. 49. μθ'.^{p)} Ἐὰν τὸ μὴ κεκαλυμένον ^{p)} πρᾶγμα τοῦ νέου D. eod. πραθῇ, ἡ μὲν πρᾶσις ἔργωται. εἰ δὲ μεγάλως ζημιοῦται, ἀποκαθίσταται, καν συμπαιγνίᾳ μὴ παρηκολούθησεν.

L. 50. ν'.^{q)} Ἀγωγὴν ἔχον κατὰ πον χρονικήν, ἢ τινι τυχὸν D. eod. δέκα ἡμέραι ὑπελεποντο· αὐτὴν ἐξ νέου μετετέθη. ἀποκαθισταμένον αὐτὸν, μόνιμα αἱ δέκα ἡμέραι ἀποκαθίστανται μοι· καὶ τὰ ἐνέχοντα δέ, ἀπερ ἵς δεδωκάς μοι, ὑπόκεινται.

L. 1. νά'.^{r)} Οἱ ἐλάττων τῶν εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν, καν C. II. 22. φανερῶς καν σιωπηρῶς ἀποτέλεσται τῇ^{s)} μέμψει τῆς διαθήκης, οὐδὲ ἐν ^{t)} ὑπομένει πρόκομψα.

L. 2. ιβ'.^{u)} Γυνὴ ἐλάττων μὲν ὄνσια τῶν κε. ἐνιαυτῶν, C. eod. ἔχοντα δὲ πέντε τέκνα περιόντα, καλομένη ποδὸς τὴν ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίαν τοῦ πατρὸς αὐτῆς, οὐκ ἔτησεν ἐν τοῖς νενομισμένοις χρόνοις τὴν τῶν παΐδων διακατοχήν, καὶ παρελθόντος τοῦ χρόνου τῆς διακατοχῆς ἐδεήθη βασιλέως περὶ τούτου αὐτοῦ διὰ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ. ἀντιγράφει οὖν πρὸς αὐτὸν οὐτως· Ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ ἡ ἀδελφὴ σὺν τῇ βοηθείᾳ τῆς ἡλικίας ὠχρίσθω, εἰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἀδιαθέτουν τελευτήσαντος τὴν διακατοχὴν διφύλλουσα λαβεῖν οὐκ ἔλαβεν, εἰ καὶ πέντε τύοντας περιόντας ἔχει, ὅμως ὡς διὰ τοῦτο ἔττον πρὸς τὴν τοῦ νόμου βοηθείαν ἀγέκει· δηλαδὴ ἔνν καὶ τὴν διὰ τὴν ἡλικίαν αὐτῆς ἡ φιλοτιμία τῆς ἀποκατιστάσεως αὐτῇ διαιτιεῖται.

L. 3. ιγ'.^{v)} Θαυμαστὸν νόμιμον φῆσιν ἡ διάταξις αὐτῇ. C. eod. ὅτι ὁ ἔγριθος, εἰ μὲν ἔχων κονδύτωρα πέροικε πρᾶγμα παρὰ γνώμην τοῦ κονδύτωρος αὐτῷ τῷ νόμῳ ὕχογοτός ἔστιν ἡ πρᾶσις, ὡς μηδὲ ἀποκατιστάσεως αὐτὸν ^{w)} χρήζειν, ἐπειδὴ δὲ κονδύτωρα ἔχων καὶ δίχα αὐτοῦ συνιλλάσσων εἰσικε τῷ ὀντωτῷ, ὡς τινι δέδοται ^{x)} παρὰ τοῦ παριτῶρος κονδύτωρος. εἰ μέντοι μὴ ἔχων κονδύτωρα πέροικε πρᾶγμα ἰδιωτὸν ^{w)} ἐλάττων, τότε ἔργωται μὲν τῷ νόμῳ ἡ πρᾶσις· διὰδὲ ἀποκατιστάσεως αὐτῇ δύναται ἀνατρέπεν ^{y)}, εἰ μήπω παρηκληθεὶς οἱ τῆς ἀποκατιστάσεως χρόνοι ^{z)}.

L. 4. νδ'.^{z)} Ἐὰν ἀποδεῖξῃς, ὅτι ἐλάττων ἡς ^{a)} τῶν εἰκο- C. eod. σιπέντε ἐνιαυτῶν, ἡρία συνήλλαξις, καὶ παρεληλυθέ- γει τοὺς τῆς ἀποκατιστάσεως χρόνους ὁ ἀντίδικός σου

Curator, cui praedium cum minore commune erat, vendidit illud: restituto minore pro portione eius tantum venditio rescinditur, nisi forte emtor a toto negotio recedere velit, quod ab initio partem emturus non esset. Pretium autem cum usuris emtori restituitur, pro parte quidem curatoris ab herede eius: a minore autem pro portione eius, si pro eadem parte ad ipsum pretium pervenit.

XLVIII. Minore restituto in id, quod sideiussit vel mandavit, reus principalis non liberatur.

Si is, qui servum a minore emit, cum manumisserit, cessat quidem restitutio: sed adversus emtorem minor in id, quod interest, actionem habet.

Mulier minor, quae pactione dotis conditionem deteriorem fecit, quod actum est, revocare potest.

XLIX. Si res minoris, cuius alienatio prohibita non est, distracta sit, venditio quidem valet: sed si grande damnum sit minoris, restituitur, etiam si colusio non intercesserit

L. Actionem temporalem adversus te habebam, cui decem forte dies supererant: haec in minorem novatione facta translata est. Eo restituto, decem tantum dies mihi restituuntur: et pignora, quae mihi dederas, obligata manent.

LI. Minor annis viginti quinque, sive palam, sive tacite querelae inofficiosi testamenti renuntiaverit, nullum praeiudicium patitur.

LII. Mulier minor quidem viginti quinque annis, sed quae quinque liberos superstites haberet, cum ad legitimam patris sui hereditatem vocaretur, intra tempora solemnia bonorum possessionem unde liberi non petiit: et praeterlapso tempore bonorum possessionis per fratrem suum preces ea de re Principi obtulit, qui ad eum ita describit: Eo tempore, quo soror tua auxilio aetatis iuvabatur, si patris eius intestato defuncti bonorum possessionem accipere debuit, nec petiit, licet quinque filios superstites habeat, non ideo minus ad Edicti auxilium pertinet: scilicet et si nunc per actatem eius beneficium restitutionis ei largitur.

LIII. Mirabilem legem haec constitutio tradit. Si pubes curatorem habens sine consensu curatoris rem vendiderit, ipso iure venditio non valet, ut restitutio non egeat, quia curatorem habens et sine eo contrahens similis est prodigo, cui a Praetore curator datus est. Si vero minor, qui curatorem non habet, rem suam vendiderit, venditio iure quidem valet: sed per in integrum restitutionem eam revocare potest, si needum tempora restitutio excederint.

LIV. Si minorem te quinque et viginti annis fuisse, cum contraheres, ostenderis, et tempora restitutio excessisse ab adversario tuo probatum non fuerit,

ⁿ⁾ Cap. 48. totum iisdem verbis exhibetur a Theod. ^{o)} δοῦλον deest in Syn. p. 133. Leuncl. ad marg. supplevit δούλην. § 1. est in Syn. cf. de lectione h. I. Lubbaeus Obs. et Emeniat. ad Syn. Basil. Lib. X. p. 30. ^{p)} Reposui τὸ μὴ κεκαλυμένον. Fabr. μὴ τὸ κεκαλυμένον: quod plane contrarium praebet sensum. ^{q)} Cap. 51. habet Theod. ^{r)} τῇ apud Theod. in marg. adscriptum. ^{s)} Theod. οὐδέτε. ^{t)} Cap. 53. habet Theod. ^{u)} Theod. inserit αὐτόν. ^{v)} Theod. δίδοιται. ^{w)} δὲ deest apud Theod. ^{x)} Theod. δύναται αὐτὴν ἀνατρέψειν. ^{y)} Theod. addit: εἰ δὲ τετραετία παρηκλητεῖν, οὐκέτι βοηθεῖται. ^{z)} Cap. 54. habet Theod. ^{a)} Theod. εἰς.

μὴ ἀποδεῖξῃ, δὲ ἀρχων τῆς ἐπαρχίας τὴν τῆς ἀποκαταστάσεως δοῦναι βοήθειαν διφείλει.

νε'. ^{β)} Τοῖς ἔλάττοσι ^{γ)} ἡ τῆς ἀποκαταστάσεως εἰς ἀκέραιον βοήθεια δίδοται ^{δ)}, ἐν οἷς ἁρτοὺς περιγραφέντας ἀποδεῖξαι δύνανται· εἰ καὶ δόλος τοῦ διαδίκον μὴ ἀποδείκνυται.

Καὶ ^{ε)} ποὺ τοῦ πληρωθῆναι δὲ τὸν πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ^{Ϛ)} ἐνιαυτὸν περὶ ἑκεῖνων, ἐν οἷς ἔναντος οἱ ἔλάττορες περιγραφέντας ὑπονοοῦσι, δύνασθαι τὴν εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασιν ἔξαιτεν, προφανεστάτουν ρομίμουν ^{Ϛ')} ζεστίν.

τξ'. Γενὴ περιγραφεῖσα ἔτησε κατὰ τοῦ περιγράφατος αὐτὴν τὴν ἀποκατάστασιν ἄλλα μῆπο τῆς ἐπὶ τῇ ἀποκαταστάσει δίκης περιωθέσης, ἐτελεύτησεν δὲ περιγράψας τὴν γνωσκήν. ἡ θέλλησεν οὖν κατὰ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ περαιῶσαι τὸ τῆς ἀποκαταστάσεως δικαστήσιον, καὶ περὶ τούτον προσῆλθε βασιλεῖ. καὶ ἀντέγραψε πρὸς αὐτὴν δὲ βασιλεὺς οὗτος· Εἰ ἐντὸς τῆς ἡλικίας, ἢ τινι συντρέγειν εἴλαθε, τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως ἡ δίκη ἥρογθη, καὶ μηδὲ αὐτὴ ^{Ϛ')} παρὰ σοῦ ἀπηγορεύθη, ἡ τελευτὴ ἑκείνου, καὶ οὐδὲ αὐτῇ ἡ ἀποκατάστασις ἥτιθη, εἰς περιγραφὴν οὐγὰ εἶναι οὐ δύναται.

τξ''. Γενὴ ἐπιτροπευθεῖσα παρὰ τοῦ θείου αὐτῆς τοῦ κατὰ μητέρα, καὶ διὰ τοῦ σχήματος τοῦ κατὰ τὸ σῶμα δεῖξασα εἶναι μεῖζων τῶν εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν, ἥλευθέρωσεν αὐτὸν τῆς περὶ τῶν ἐπιτροπικῶν λόγων ἐγγραφῆς· καὶ συνέβη αὐτὸν τελευτῆσαι. ἡβούλετο οὖν ὡς περιγραφεῖσα κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ θείου αὐτῆς αὐτῆσι τὴν ἀποκατάστασιν. καὶ ἀντιγράψει πρὸς αὐτὴν ἡ διάταξις οὗτος· Εἰ περὶ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ θείου σου τοῦ καὶ ἐπιτρόπου ἐκ τοῦ σχήματος τοῦ κατὰ τὴν ἡλικίαν ἀποδειχθεῖσα μεῖζων ^{Ϛ')} παρέσχεις αὐτῷ ἐλενθερίαν, δην τινα θείόν σου μὴ ἥγροντειν τὴν σὴν ἡλικίαν, καὶ τὸ τῆς ἐπιτροπῆς διφτίχιον, καὶ ἡ τοῦ αἵματος ἐγγύτης, τοντόσιν ἡ συγγένεια, διελέγχει, καὶ μηδὲ δὲ ὡδισμένος τῇ ἀποκαταστάσει χρόνος ἐξηλθεῖν, ἐκ τῆς αἵτας τῆς ἀποκαταστάσεως τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ μεθοδεύειν δύνασαι.

τη'. ^{Ϛ')} Τοῖς ἔλάττοσι ^{Ϛ')} τῶν εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν, ἐν οἷς ἡ παραλείπουσι τινα ἀριστόντα αὐτοῖς δίκαια, ἡ ἥγρονταν, ἀναιρέθητοις αἰθερτίαις, τοντόσιν διατάξειν, ἀμολόγηται μεταδίδοσθαι ^{Ϛ')} προνοίας.

τη''. ^{Ϛ')} Παλαιός ^{Ϛ')} ἐστιν δὲ τῆς διατάξεως ταύτης κανών, λέγων, μὴ δοκεῖν τὸν ἔλαττον περιγράφεσθαι εἰν ἐξετίσαις, ἐν οἷς τῷ κοινῷ τομίῳ πέχονται.

Ϛ. ^{Ϛ')} Ἐπίτροπος ἐτελεύτησεν ἐπὶ γνωσκή τινι κληρονόμῳ. αὕτη διφτιχικὸν ἀγόνων ἐξεποίησεν. δὲ δὲ διοράσσεις ἐπὶ χρόνον ἐνεμήθη πολὺν. προσῆλθεν δὲ νεώτερος τῷ βασιλεῖ, βινδύλιμενος ἐκδικήσαι τὸν ἀγόνων καὶ μὴ ἀντιτιθέναι ^{Ϛ')} αὐτὸν τὴν τοῦ μαραχοῦ χρόνον παραγραφήν. καὶ ἀντιγράψει αὐτῷ ^{Ϛ')} δὲ βασιλεὺς οὗτος· Ὅτι εἰ μὲν οὗτοι πέρισσοιν ἡ γνωντὸν ἀγόνων, εἰδυῖαι σοι αὐτὸν διαφέρειν, καὶ ^{Ϛ')} κατῆ πίστει εἴλισθεν δὲ ἀγοραστῆς τὸ ἀλλότριον ἀγοράσις παρὰ τῆς μὴ ἐχούσης δίκαιου

Praeses provinciae in integrum restitutionis dare auxilium debet.

LV. Minoribus in integrum restitutionis auxilium, ^{L. 5.} in quibus se esse captos probare possunt, et si dolus ^{C. II. 22.} adversarii non probetur, datur.

Ante impletum etiam quintum et vicesimum annum de his, in quibus se minores captos existimant, posse in integrum restitutionem implorare, certissimi iuris est. §. I.

LVI. Mulier circumscripta aduersus eum, qui ipsam circumscriperat, restitutionem petiit: sed causa ^{L. 6.} c. eod. restitutionis nondum terminata decessit, qui mulierem circumscriperat. Volebat igitur aduersus heredes eius restitutionis iudicium ad finem perducere, deque eo Principem adiit, qui ad eam ita rescripsit: Si intra aetatem, cui succurri solet, in integrum restitutionis lis inchoata est, nec ei a te renuntiatum est, mors eius, contra quem haec restitutio fuerit implorata, fraudi tibi esse non potest.

LVII. Mulier sub tutela avunculi sui fuerat et ex habitu corporis maiorem se esse vigintiquinque annis probaverat, eumque tutelae actione liberaverat: et accidit, ut tutor moreretur. Volebat igitur ut circumscripta aduersus heredes avunculi restitutionem implorare: et ad eam ita rescribit constitutio: Si de tutela avunculi tui eiusdemque tutoris ex habitu corporis maior probata praestitisti ei liberationem, quem ignorarum aetatis tuae non fuisse, et officium tutelae, et sanguinis proximitas, id est, cognatio arguit, et nondum tempus restitutioni statutum excessit, ex causa restitutionis heredes eius convenire potes. L. 7. C. eod.

LVIII. Minoribus annis vigintiquinque, in quibus vel iura quaedam sibi competentia praetermiscent, vel ignoraverunt, innumeris auctoritatibus, hoc est, constitutionibus, constat esse consultum. L. 8. C. eod.

LIX. Vetus est huius constitutionis regula, quae definit, non videri minorem circumscriptum esse in his, in quibus iure sit usus communii. L. 9. C. eod.

LX. Tutor decessit muliere quadam herede relieta. Haec fundum pupillarem distraxit: emtor autem longo tempore eum possedit. Minor Principem adiit, desiderans fundum vindicare neque opponi sibi longi temporis praeescriptionem. Et Princeps ei ita rescribit: Si quidem mulier sic fundum vendiderit, sciens eum ad te pertinere, et emtor mala fide accepit, qui rem alienam ab ea, quae ius distraheendi non habebat, comparavit, tempus ei nihil prodest. Si vero mulier ut

b) Totum cap. 55. habet Theod. c) Theod. ἔλάττοσιν. d) ἡ εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασις Theod. qui δίδοται omittit. e) Theod. ἀριστόν. f) Theod. τὸν εἰκοσιὸν πέμπτον. g) Theod. νόμου. h) Malim αὐτῇ. i) Graeci sic transtulerunt, quasi scriptum esset in L. 7. C. II. 22. habitu corporis maior aetate probata, cum in editionibus nostris legatur: *falso aetate probata*. k) Cap. 58. habet Theod. l) Theod. ἔλάττοσι. m) Theod. διδόται. n) Cap. 59. habet Theod. et Syn. p. 133. o) Theod. τις addit. p) Theod. addit δ. q) Cap. 60. totum habet Theod. r) Mihi sensus postulare videtur ἀντιτιθεσθαι vel ἀντιτεθῆναι. Sermo enim non est de minore XXV annis, qui longi temporis praescriptione utitur, sed de emtore, cuius longi temporis praecriptionem minor excludere vult. Theod legit ἀντιτιθεῖναι. s) αὐτῷ deest apud Theod. t) Inservendum est cum Iensio Notit. Basil. p. XLVII. hoc loco καὶ ante κακὴ πλοτεῖ, et idem postea ante οὐδὲν αὐτὸν δὲ χρόνος ὀφελεῖ defendum, ut aptus sensus elicatur. In textu Basilicorum primo loco καὶ deest, secundo adest.

τοῦ πιπόνων, οὗτὸν αὐτὸν ὁ χρόνος ὀφελεῖ, εἰ δὲ ὁ ἔδικτος πέποικεν ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀγοραστὴς καλῇ πίστει ἤγόρασε, δύναται^{w)} αὐτὸν δεσπόσαι, ἐὰν μετὰ τὴν μεῖζον σον ἡλικιαν ἔδραμε χρόνος τοσοῦτος, ὃςος ἀρκεῖ εἰς τὴν τοῦ μακροῦ^{v)} χρόνου παραγραφήν.

L. 2. ξανθ'. w) Νέῳ ἀντιγόνᾳ ἡ διάταξις βούλομένῳ ἐκ-
C. V. 73. δικῆσαι ἄρχοντας ἰδίους ἄνευ ἀποφάσεως πραθέντας, οὐ-
τος· Τοὺς ἄνευ ἀποφάσεως^{x)} πραθέντας σον ἄρχοντας
ἐκδίκησον μετὰ τῶν καρπῶν, εἰ μὴ ἄρα καλῇ πίστει
τις ἀγοράσας τὴν κοῆσιν ἐβεβαίωσεν.

L. 3. ξανθ'. y) Τὸν πραθέντα χωρὶς ἀποφάσεως οὐ μόνον ὁ
C. eod. πρώτος ἀγοραστὴς ἀναγκάζεται ἀναδοῦναι, ἀλλὰ καὶ ὁ
δεύτερος, εἰ μὴ ἄρα καλῇ πίστει ὁ ἀγοράσας ἐκ τοῦ
χρονοῦτος ἐδέσποσεν.

L. 4. ξανθ'. y) Ἐδωρήθη πρᾶγμα^{z)} τοῦ ἀφίλικος δίκαια ἀπο-
C. eod. φάσεως ἀρχοντος· καὶ ὁ λαβὼν αὐτὸν κατὰ δωρεὰν πέ-
ποικεν αὐτὸν^{a)} ἑτέρων τινὲς λέγει οὖν ἡ διάταξις, διτι,
ἐπειδὴ ἐν λογοτεχνίᾳ τίτλον νομῆσεν ὁ ἀγοραστὴς, ἐὰν
μετὰ τὸ γενέσθαι μεῖζον τὸν νέον, ἡ παρόντος αὐτοῦ
δεκαετίαν ἐνεργήθη ὁ ἀγοραστὴς^{b)}, ἡ ἀπόντος αὐτοῦ
εἰκοσαετίαν, ἀντιτιθεμένης^{c)} τῆς τοῦ μακροῦ χρόνου
παραγραφῆς, τὸν ἐνάγοντα κοῖνη ἀποκλείεσθαι.

L. 1. ξανθ'. d) Ἐὰν τὴν ἐν ἀτελεῖ ἡλικίᾳ γενομένην ποᾶσιν
C. V. 74. τέλειος γενόμενος ἀποδέξῃται ὁ ποτὲ ἀφῆλιξ, καὶ χωρὶς
ἀποφάσεως γέγονεν ἡ πρᾶσις, ἔχει τὸ βέβαιον· εἰ μὴ
ἄρα κατὰ ἀπάτην ἐργάσει δεκτὸν ἡγηθῆναι^{e)}. τούτο
γάρ ἡ πρᾶσις διάταξις φησιν· ἡτις ἀναγέραπται μὲν
πρὸς νῦν κονδωτωρευθέντος τοῦ βούλομένον ἀνατο-
ψιμοι πρᾶσιν, ἢτινι μετὰ τελείαν ἡλικίαν κατὰ ἀπάτην
συνήρεσεν ὁ αὐτὸν πατήρ, λέγοντα, διτι ἐλάττονος ἡ
πρᾶσις ἐγένετο. κελεύει δὲ ἡ διάταξις, ἔξονταί ἔχειν
τὸν ἀγοραστὴν, ἡ τὸ ἐλλεῖπον τῷ δικαιῷ τιμήματι
παρασχεῖν, ἡ τὸ πρᾶγμα ἀναδοῦναι. ἐπειδὴ δὲ^{f)} θεμα-
τίζει, διτι τὸ συμφωνηθὲν τίμημα τοῦ πολύματος κλη-
ρονόμῳ διαιτηστοῦ^{g)} κατεβλήθη, κελεύει, ἵνα, ἐὰν ὁ
ἀγοραστὴς ἐπιλέξῃ τὸ πρᾶγμα ἀναδοῦναι, λέβη τὸ
καταβληθὲν τῷ διαιτησθῆναι κεφαλαιον μετὰ καὶ τῶν τό-
κιν τῶν ὅμοιόντων.

L. 2. ξανθ'. h) Ἐὰν ἡ πρᾶσις χωρὶς ἀποφάσεως γέγονε, καὶ
C. eod. μηδὲ μεῖζον γενόμενος ἐβεβαίωσε τὴν ποᾶσιν ὁ ἀφῆλιξ,
μηδὲ διὰ χορίους κοῆσις κνοῖσις ἐκτίσθαι τὸ πρᾶγμα
ὁ ἀγοραστὴς καλῇ πίστει, ὁⁱ⁾ ἀγοράσας ἀποδίδωσιν
αὐτὸν μετὰ^{j)} τῶν καρπῶν.

L. 3. ξανθ'. l) Εἴτε ἀνήβον, εἴτε ἀφίλικος, ἡ κονδωτωρευο-
C. eod. μένον, ἡ αἰτήσαντος ἥδη συγγνώμην τῆς ἡλικίας,
πρᾶγμα ἔξεποιηθὲν^{m)}, κάκενος ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐσιώ-
πησε, βεβαιοῦται μὲν ἡ πρᾶσις δηλοντί· οὐρίζει δὲ χρό-
νον ἡ διάταξις, διτι σωπήσας ὁ ἀφῆλιξ μετὰ τὴν τε-
λείαν ἡλικιαν βέβαιοι τὴν ποᾶσιν, ἡτοι τὴν ὑποθή-
κην· κελεύει γάρ, ἵνα, ἐὰν πέντε ἐνιαυτοὺς συναπτοὺς
μετὰ τοὺς εἰκοσιπέντε ἐνιαυτοὺς μὴ μέμψηταιⁿ⁾ ἡ^{o)}
αὐτὸς ἡ ὁ^{p)} κληρονόμος αὐτοῦ, ἴσχει^{q)}. ἐπειδὴ^{r)} δὲ

suum distraxit, et emtor bona fide emit, potest do-
minum eius adipisci, si post perfectam aetatem tan-
tum temporis lapsum sit, quantum ad longi temporis
praescriptionem sufficit.

LXI. Minor volenti vindicare possessiones suas
sine decreto alienatas ita rescribit constitutio: Pos-
sessiones tuas sine decreto alienatas una cum fructi-
bus vindica: si non forte bona fide emtor usucapio-
nem impleverit.

LXII. Ea, quae sine decreto alienata sunt, non
modo primus emtor reddere cogitur, sed et secundus,
nisi forte bonae fidei emtor usu rem suam fecerit.

LXIII. Res minoris sine decreto magistratus do-
nata est: eamque donatarius aliī cuidam vendidit. Ait
igitur constitutio: Quoniam emtor iustum titulum
possessionis habuit, si postquam minor maior effectus
est, vel praesente eo decennio, vel absente viginti
annis emtor possederit, opposita longi temporis pree-
scriptione petitorem oportet excludi.

LXIV. Si qui minor quondam fuit, maior effectus
alienationem in aetate imperfecta factam ratam ha-
buerit, quamvis alienatio sine decreto facta sit, con-
firmatur: nisi deceptus ratam habuerit: id enim praes-
sens constitutio ait: quae data est ad filium cuiusdam,
qui in curatione fuerat, desiderantem venditio-
nem revocari, cui post aetatem perfectam per frau-
dem pater eius consensum dederat, ob id, quod mi-
nore pretio venditio celebrata esset. Iubet autem con-
stitutio, in arbitrio emtoris esse, vel quod deest iusto
pretio, praestare, vel rem restituere. Quoniam au-
tem ponit constitutio, pretium rei, de quo convene-
rat, heredi creditoris solutum esse, imperat, ut si em-
tor maluerit rem restituere, sortem creditori solutam
cum usuris competentibus recipiat

LXV. Si venditio sine decreto facta sit, et ne-
que maior factus venditionem minor ratam fecerit,
neque emtor bonae fidei rem longo tempore possede-
rit, qui emit, rem cum fructibus restituit.

LXVI. Sive pupilli, sive minoris, vel adhuc sub
curatore constituti, vel eius, qui iam veniam aetatis
impertravit, res alienata sit, et ipse longo tempore
siluerit, confirmatur quidem venditio: verum constitu-
tio tempus definit, per quod si minor post perfectam
aetatem siluerit, alienationem vel pignori dationem
confirmat: imperat enim, ut si per quinquennium con-
tinuum post annum vicesimum quintum vel ipse, vel
heres eius nihil conquestus fuerit, rata sit. Cum au-

u) Theod. inserit δέ. v) μακροῦ deest apud Theod. w) Nota. Hauboldum Manual. Basil. p. 258. non recte dicere, const. 2. C. V. 73. contineri cap. 61. et 62. hui. Basil. tit. et const. 3. esse cap. 63. h. t. const. 4. autem esse omissam. x) Graeci constitutionem sic intellexerunt, quasi scriptum in ea sit: sine decreto. Sed habet constitutio: contra decretum amplissimi ordinis. i. e. contra Senatusconsultum, quo alienatio praediiorum suburbanorum et rusticorum pupillarium prohibita est. y) Cap. 63. totum habet Theod. et Syn. p. 133. z) Theod. inserit παρόν. a) αὐτὸν deest apud Theod. b) ὁ ἀγοραστὴς deest apud Theod. Recte; nam supervacaneum est, quam iam supra in eadem periodo reperiatur. c) Syn. ἀντιθεμένης. d) Cap. 64. habet Theod. e) Hactenus Theod. Quae sequuntur: τοῦτο γάρ — διτι ἀπάτορος ἡ πρᾶσις ἐγένετο apud eum desiderantur. Reliqua κελεύει δὲ ἡ διάταξις usque ad finem habet Theod. f) δὲ omittit Theod. g) Theod. κληρονόμῳ διαιτηστῇ. h) Cap. 65. totum habet Theod. et Syn. p. 133. i) δὲ deest apud Theod. k) μετὰ deest in Syn. Leunc. ad marg. supplevit. l) Cap. 66. habet Theod. et Syn. p. 133. sq. m) Theod. addit χωρὶς δεκτῶν. n) μέμψηται recte Theod. et Syn. Fabr. πέμψηται. Sed in versione Fabr. conquestus fuerit. o) Syn. post ἡ addit δ. p) δὲ omittit Theod. q) Theod. λογίσι. Syn. ισχίσιν. r) Theod. ἐπει.

δωρεῖσθαι οὐδὲ μετὰ ἀποφάσεως ἔξεστι τοῖς ἐλάττοσιν, εἰ μὴ ὡρα προγραμματίαν δωρεάν, νομοθετεῖ· ἐὰν δέ^{s)} ἐλάττων συγγράμμην ἥλικας αὐτήσας ἥδη δωρήσηται^{t)} τινι, μὴ ἔρωσθαι τὴν δωρεάν, εἰ μὴ μετὰ τοὺς εἴκοσι καὶ πέντε^{u)} ἔνιαντον δέκα ἡ εἴκοσι^{v)} ἔνιαντοι διαδόμισιν· εἰ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ δέ αὐτῆλιξ τελεντήσου^{w)}, ζητοῦμεν, ὅταν τὸ λεῖπον τοῦ χρόνον διάστημα δράμῃ, τοῦ κληρονόμου αὐτοῦ σιωπῶντος.

TITULUS E'.

Περὶ νιῶν ὑπεξουσίων ἡττόνων.

^{a'. x)} ^γΥπεξούσιος νιῶς δανεισμένος χοήματα καὶ ἀναλόσις ἀσάτως αὐτὸν καὶ εὐλαβούμενος τὴν περὶ τούτων ἐναγωγὴν^{y)} ἐδεήθη βασιλέως διὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ^{z)}, ὡς ἐλάττων ὃν τῶν ἐκοσιπέντε ἔνιαντῶν βονιάμενος ἀποκαταστάσεως ἀξιωθῆναι. ἀντιγράφει οὖν δέ βασιλεὺς πρόδη τὸν ἀδελφὸν τοῦ δανεισμένον σύτως. ^{Εάν^{a)}} δέ σὺν ἀδελφῷ, ὃν τὸ χοήματον^{b)} δανειζόμενα ἐλάμβανεν, ὑπεξούσιος ἦν τοῦ πατρὸς καὶ μηδὲ κατὰ κέλευσιν αὐτοῦ ἐδανείσατο, μηδὲ ὑπενεργίον^{c)} τοῦ νομίμου δόγματος συνάλλαγμα γέγονε, διὰ τὸ ὄλισθηρόν τῆς ἥλικας ὑπενεργίον ταύτης τῆς ὁσφαλείας ἥγον^{d)} τοῦ χειρογράφου τὴν εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασιν δύναται αὐτῆσι.

^{β'. e)} ^γΗ διάταξις αὕτη κανονίζουσα λέγει· διτι, καὶ ὑπεξούσιος ὃν δὲ ἐλάττων τῶν εἴκοσιπέντε ἔνιαντῶν^{f)} ἐγγυήσηται τὸν τυχόντα ἔσωτικόν, αὐτεῖν τὴν^{g)} ἀποκατάστασιν οὐ καλίεται. εἴτα τὸ μεῖζον ἐπάγει, διτι, εἰ καὶ τοῦ ἰδίου πατρὸς ἐγγυητῆς γέγονε, καὶ τῷ πατρὶ τελεντήσατι^{h)} μὴ γένηται κληρονόμος, δύναται καλώς αὐτεῖν τὴνⁱ⁾ ἀποκατάστασιν.

TITULUS ε'.

Περὶ ἐγγυητῶν ἡττόνων^{k)}.

^{α'. l)} ^γἘδανειστάτο τις καὶ ὑπέθετο κτῆμα ἴδιον^{m)} τῷ δανειστῇ· μετὰ ταῦτα ἐτελεύτησεν ἐπὶ ἐνὶ παιδὶ κληρονόμῳ· οὗτος ἐνέμιξεν ἕαντὸνⁿ⁾ τῇ πατρῷα κληρονομίᾳ καὶ πέπρακεν ὡς κληρονόμος τὸν ἄγρον τὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατενεγραμμέντα^{o)}, δεδωκὼς καὶ ἐγγυητὴν ἐπὶ τῇ καθαροποίει τούτου τοῦ ἄγρου. μετὰ ταῦτα αἰσθόμενος ἀποροῦντας ἐνὶ οὐλῶς πως φευκτέαν^{p)} τὴν πατρῷαν κληρονομίαν, ἔτησεν ἀποκατάστασιν, καὶ ἀπηλλάγῃ^{q)} τοῦ οὐλήσον. ἀλλ᾽ ἐλθὼν δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ δανειστῆς ἐξεδίκησε τὸν ἄγρον τὸν ὑπὸ τοῦ νέον πεπρακέντον. ὁ δὲ ἄγρούσας παρὰ τὸν νέον ἔκινει κατ' αὐτοῦ, δηλοντότι τὴν ἐπὶ τῇ πρόσοις ἀγωγήν, ὡς ἐκδικηθέντος τοῦ πραθέντος αὐτῷ κτήματος. ὁ δὲ ἔλεγε· πέπρακά σοι ὡς κληρονόμος^{r)} τοῦ πατρὸς, ἀπέστην δὲ

tem donare nec cum decreto minoribus licet, excepta donatione ante nuptias, sancit, ut si minor venia aetatis impetrata donaverit alicui, donatio non valeat, nisi post vigintiquinque annos decennium vel vicennium effluxerit: quod si minor interim decesserit, volumus, ut residuum temporis spatium effluat, herede ipsius silente.

TITULUS V.

De filiisfamilias minoribus.

^{I.} Filiisfamilias, cum mutuam pecuniam accepisset, eamque luxuria consumisset, ac vereretur, ne ex hac causa conveniretur, per fratrem suum preces Principi obtulit, desiderans, cum minor viginti quinque annis esset, in integrum restitui. Princeps igitur ad fratrem eius, qui mutuam pecuniam acceperat, sic rescribit: Si frater tuus, cum mutuam pecuniam acciperet, in patris fuit potestate, et nec iussu eius pecuniam mutuam accepit, nec contra Senatus-consultum contractus initus est, propter lubricum aetatis adversus eam cautionem sive chirographum in integrum restitutionem postulare potest.

L. 2.
C. II. 23.

^{II.} Haec constitutio regulariter definit: filium-familias minorem viginti quinque annis, quamvis pro extraneo quilibet fideiusserit, restitutionem postulare non prohiberi. Deinde, quod maius est, subiecit: licet pro patre suo fideiussor extiterit, et patris mortui heres factus non fuerit, restitutionem iure postulare posse.

L. I.
C. cod.

TITULUS VI.

De fideiussoribus minorum.

^{I.} Quidam mutuam pecuniam acceperat et praedium suum creditori obligaverat: postea decessit filio unico herede relicto, qui paternae hereditati se imiscuit, et quasi heres agrum a patre suo pignori datum vendidit, et evictionis quoque huius agri nomine fideiussorem dedit. Cum autem postea animadverteret, paternam hereditatem solvendo non esse, aut quo alio modo evitandam, restitutionem petiit et abstinuit hereditate. Sed creditor patris venit et fundum a minore distractum evicit. Qui vero a minore emerat, actione ex emto, utpote fundo vendito sibi evicto, eum conveniebat: minor dicebat, se tanquam heredem patris praedium ei vendidisse, hereditate autem paterna abstinuisse eique non teneri. Emtor au-

L. 1.
C. II. 24.

^{s)} δ omittit Theod. Inde ab ζὺν δ ἐλάττων usque ad finem hoc caput habet Syn. p. 417. ^{t)} Theod. δωρήσεται. ^{u)} εἴκοσιπέντε Theod. et Syn. p. 133. κτ'. Syn. p. 417. ^{v)} Syn. p. 417. ι'. η' ο'. ^{w)} τελεντήσει Theod. Syn. τελεντήση. ^{x)} Cap. 1. totum habet Theod. ^{y)} Theod. ἀγωγήν. ^{z)} αὐτοῦ omittit Theod. ^{a)} Theod. καὶ habet pro ξάν. ^{b)} Theod. inserit τά. ^{c)} Theod. ὑπενεργίου. ^{d)} Theod. ητο. ^{e)} Cap. 2. habet Theod. ^{f)} Theod. ξτῶν. ^{g)} ητὸν Theod. omittit. ^{h)} Theod. τελ. τῷ πατρῷ. ⁱ⁾ τὴν omittit Theod. ^{k)} Index titulorum Coislinianus inscriptionem tituli hanc exhibet: περὶ ἐγγυητῶν ἡττόνων τῶν ἀντιφανησάντων ηττονας. ^{l)} Cap. 1. totum habet Theod. ^{m)} Theod. ίδιον κτῆμα. ⁿ⁾ Theod. ξαντῷ. Sed supra ω scriptum est ov. ^{o)} Theod. τὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατ. ἄγρον. ^{p)} Theod. φευκταῖαν. ^{q)} Theod. ἀπηλλάγη. ^{r)} Theod. κληρονόμῳ.

τοῦ πατρόφου κλήθον καὶ οὐ κατέχουμενοι· ἀλλὰ δ^ς) ἀγοραστής διεμάχητο πρὸς αὐτὸν λέγον· ὅτι ἡ ἀπόστασις^τ) ἀπῆλλαξέ σε τῶν πατρόφων συναλλαγμάτων, οὐ μήτη παρὰ σοῦ αὐτοπροσώπως γενίμενα συναλλάγματα ἀνέτρεψε· σὺ γάρ μοι πέπρακας τὸν ἄγορόν, οὐχ ὁ σὺς πατήρ. ἡπεῖλει δὲ ταῦτα λέγον ὃ ἀγοραστής, κατὰ^α) τῶν ἐγγυησμάτων τὸν νεώτερον ἐπὶ ταύτῃ τῇ πρόσει κινεῖν· προσῆλθεν ὅνδρος τῷ βασιλεῖ ταῦτα πάντα^ν) ἀφηγούμενος. καὶ ἀντέχραψε πρὸς αὐτὸν ὃ βασιλεὺς οὗτος· Μεθὸν εἰς ἀκέραιον τῇ τῆς ἡλικίας ενέργεια^η) ἀποκατέστης^ω), τὸν κίνδυνον τῆς ἐκδικήσεως τῷ ἀγοραστῇ, ὃ τινι τὸ κτῆμα ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρόφου σον πέπρακας, παρασχεῖν οὐκ ἀναγκασθήσῃ^χ). ἀλλὰ τοῦτο τὸ πρᾶγμα τοὺς ἐγγυητές, οἱ τινες ὑπὲρ σον παρενέβαλον ἔαντος, ἀπαλλάξαι οὐ δύναται. ὅθεν τῇ ἀρμόζοντι ἀγωγῇ, ἐὰν τὰ χρήματα καταβάλλωσιν οἱ ἐγγυηταί, ἢ καταδίκασθέντες γένωνται^γ), ἐναγθήσῃ παρὰ αὐτῶν· μόνον εἰ καὶ τοῖτον^χ) δομίων ὀνόματι τῇ^α) τῆς ἀποκαταστάσεως ὠφελεῖται^β) οὐ βοηθεῖ.

L. 2.
C. II. 24. β'.^ε) Ἐλάττων τις τῶν εἰκοσιπέντε ἔνιαυτῶν ἵπάρχοντα πέπρακεν ἀγορός, ἐγγάριον ψηφίσματος κατὰ τὸν νόμον προηγησαμένον. δέδουσε δὲ καὶ ἐγγυητὰς ἐπὶ τῇ βεβιουσαὶ τῆς πρόσεως, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἀποκατάστασιν ἥτησε καὶ ἀνέτρεψε τὴν πρᾶσιν. ὁ τοίνυν ἀγοραστὴς προσῆλθε βασιλεῖ ἔξαιτῶν κατὰ τὸν ἐγγυησμάτων τὴν πωλήσασαν κινῆσαι. καὶ ἀντιγράψει πρὸς αὐτὸν ὃ βασιλεὺς οὗτος^δ). Ἐάν αὐτὴ ἡ πωλήσασα σοι τὴν κτῆσιν παρεντεθέντος ἐγγράφων ψηφίσματος τοῦ ἄρχοντος, τῇ τῆς ἡλικίας μόνης συμμαχίᾳ βοηθεῖται, οὐκ ἔστιν ἀμφιβολον τὸν ἐγγυητὴν ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ προσώπου ἔνοχον εἶναι τῷ συναλλάγματι. ἐὰν δὲ κατὰ δόλον κακὸν ὀποδειχθεῖ τὸ συνάλλαγμα γεγονέναι, προδῆλον τοιμίουν ἔστιν, ἐπατέρον προσώπουν καθ' ἔαντο^ε), καὶ τοῦ τῆς πωλησάσης καὶ τοῦ ἐγγυησμάτων πρόσονταν γίνεσθαι.

TITΛΟΣ Ζ'.

Ἐὰν ἐπίτροπος ἢ κονδάτωρ ὑπεισέλθῃ.

L. 1.
C. II. 25. α'. Ἐφηβοί τινες ὄντες καὶ τοῦ πατρόφου καὶ τῆς μητρὸς τὴν κληρονομίαν κατεδέξαντο. ἀλλὰ μετὰ ταῦτα βονλόμενοι τῆς πατρῷας ἀπαλλαγῆναι κληρονομίας (ίσως γάρ ἀπορος^η), προσῆλθον βασιλεῖ, καταμεριφέμενοι τοῖς ἰδίοις κονδάτωσιν, ὅτι μὴ διεκάλυσσαν αὐτούς, τὴν πατρῷαν καταδέξασθαι κληρονομίαν. ἀντιγράψει οὖν πρὸς αὐτοὺς τοὺς νέοντας ὃ βασιλεὺς οὗτος· Εἰ δὴ ἐφηβοί ὄντες τῶν ἐπατέρων γένεσις γονέων ἴμων τὴν κληρονομίαν ὑπειήλθετε· ἀλλὰ καὶ μέχρι νῦν ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ ἔστε, ἵνα διὰ τοῦτο, ὅτι τῇ πατρῷᾳ κληρονομίᾳ ἔαντος ἐποιήσατε, τὴν τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως βοήθειαν λαβεῖν δύνασθε, προσέλθετε διὰ τῶν διοικητῶν ἴμων τῷ ἄρχοντι τῆς ἐπαρχίας· ἐάν δὲ τὴν ἔννομον ἡλικίαν ἐπληρώσατε, καὶ οὗτος ὁ καιρός, ἐν ᾧ εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστῆται ἡδεροσθε, ἔξηλθε, τοὺς ἴμετέροντας κονδάτωρας, εἰ μήπω κατὰ αὐτῶν ἔκνήσατε, ἐν δικαιοτρόπῳ κατὰ τὸν τὸν νόμον τύπον μεθοδεύσατε.

L. 2.
C. eod. β'.^ε) Όσα οἱ ἐλάττονες τῶν εἰκοσιπέντε ἔνιαυτῶν ἢ

^{s)} Theod. ἀλλὰ δ. ^t) Theod. ἀποκατάστασις σον. ^u) Theod. καὶ κατά. ^v) πάντα Theod. omittit. ^w) Sic recte Theod. Fabr. ἀπεκατέστης. ^x) Theod. ἀναγκασθήσου. ^y) Theod. ἐπέγονται. ^z) Theod. ταύτης. ^a) Theod. iῆ addit. Deest apud Fabr. ^b) Fabr. ὠφέλεια. Theod. ut in textu. ^c) Cap. 2. totum habet Theod. ^d) οὗτος deest apud Theod. ^e) Theod. κατ' αὐτό. ^f) Cap. 2. habet Theod.

tem replicabat, abstentionem quidem cum paternis contractibus liberare, nec vero contractus ab eo ipso initos rescindere: tu enim praedium mihi vendidisti, non pater tuus. Hace emtor dicens adversus eos, qui pro minore propter hanc venditionem fideiussent, se acturum minabatur. Principem igitur minor adiit, haec omnia exponens, eique Princeps hoc modo rescripsit: Postquam in integrum aetatis beneficio restitutus es, periculum evictionis emtori, cui praedium ex bonis paternis vendidisti, praestare non cogeris. Sed ea res fideiussores, qui pro te intervenerunt, excusare non potest. Quare competenti actione, si pecuniam fideiussores solverint, aut condemnati fuerint, ab ipsis convenienteris: modo si eo quoque nomine restitutionis auxilio non iuvares.

II. Mulier quaedam minor viginti quinque annis prædia vendidit, decreto in scriptis secundum legem præcedente. Fideiussores quoque dedit ad venditionis confirmationem. Postea tamen restitutionem petit, et venditionem revocavit. Emotor igitur Principem adiit postulans, ut adversus fideiussorem venditicis ageret: ad eumque Princeps ita rescribit: Si ea, quae tibi vendidit possessionem interposito in scriptis decreto Praesidis, aetatis tantummodo beneficio adiuvatur, non est dubium, fideiussorem ex persona sua obnoxium esse contractui. Verum si dolo malo apparuerit, contractum initum esse, manifesti iuris est, utrique personæ tam venditricis, quam fideiussoris consulendum esse.

TITULUS VII.

Si tutor vel curator intervenerit.

I. Puberes quidam tam patris, quam matris hereditatem adierant. Verum postea, cum paterna hereditate abstinere vellent (fortasse enim solvendo non erat), Principem adierunt, conquerentes de curatoribus suis, quod se paternam hereditatem adire non prohibuerint. Sie igitur minoribus Imperator rescribit: Si iam puberes utriusque sexus parentum vestrorum hereditatem adiistis, sed nunc etiam in ea actate estis, ut eo, quod paternae hereditati vos obligasti, in integrum restitutionis auxilium accipere possitis, per procuratores vestros adite Praesidem provinciae: quodsi legitimam aetatem implestis, idque tempus, quo in integrum restitui possitis, excessit, curatores vestros, si adversus eos nondum experti estis, in iudicio secundum formam iuris convenite.

II. In quibus minores viginti quinque annis, sive

ἐν δικαιστηρίοις, ἡ ἔξω δικαιστηρίου πρᾶξαντες περιγραφῶν ἐν αὐτοῖς, εἰ καὶ παρόντων τῶν ἐπιτρόπων καὶ κονδατώρων ⁸⁾ αὐτῶν ἐπράξαν, ὅμως ἀρμόζει αὐτοῖς ἡ εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασις.

γ'. ⁹⁾ Καὶ ἐν ¹⁰⁾ τούτοις, ἦτιν οἱ τοῦ θλιτόνων ἐπιτρόποι καὶ κονδατώρες κακῶς πεποιχέναι ἀποδείκνυσθαι δύνανται, εἰ καὶ διὰ τῆς προσωπικῆς ἀγωγῆς παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου ἡ τοῦ κονδατώρος τὸ ἴδιον λαβεῖν δύνανται, τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως τὴν βοήθειαν ¹¹⁾ τούτοις τοῖς ἐλάττοσι ¹²⁾ δίδοσθαι πάλιν ἥρεσεν.

δ'. Κονδατωρεύοντες νέον τινὲς ἑδεήθησαν χρημάτων καὶ ταῦτα παρὰ τινος ἐδανείσαντο, ἵσως καὶ ὄγροοιντος, διι τον κονδατώρες εἰσιν, ἡ τίνος εἰσὶ κονδατώρες· ἀπλῶς γὰρ ὁ δανεῖσαν μόνιν τῷ προσώπῳ τῶν κονδατώρων πιστεύσας καὶ ὡς αὐτοῖς ποιωτούπως συναλλάσσων, οὕτως αὐτοῖς ἑδνύεσεν. ἀλλὰ ἐθλαβήθεις ὁ κονδατωρεύοντος, μήποτε κατ' αὐτοῦ κινήσῃ ὁ δανειστής, προσῆλθε βασιλεῖ, βολέμενος λαβεῖν ἀποκατάστασιν κατὰ τοῦ δανειστοῦ. ἀντέγραψεν οὖν ὁ βασιλεὺς οὗτως· Ἐὰν ὁ δανειστής οὐ τῷ ὑμετέρῳ προσώπῳ, ἀλλὰ τῷ προσώπῳ τῶν κονδατώρων, τοντέστιν αὐτοῖς πιστεύσας τοῖς κονδατώρσι, μετ' αὐτῶν ἐποιήσατο τὸ συνάλλαγμα καὶ παρὰ αὐτῶν ἐπηρώτησε τὴν ἀπόληψιν, οὐδεμίαν αὐτῷ παντελῶς καθ' ὑμῶν ἀγωγὴν ἀρμόζειν πρόδηλόν ἔστιν.

ε'. ¹³⁾ Ἡ ¹⁴⁾ διάταξις δύοια ἔστι τῇ τοίτη διατάξει· ὕδικώτερον ¹⁵⁾ δὲ αὐτή καὶ ἐν ταῖς πράξεσι ταῖς παρὰ τῶν ἐπιτρόπων γινομέναις ¹⁶⁾ δίδωσιν ἀδιαστάτως τοῖς νεοῖς ἔξονταν τῆς ἀποκατάστασεως, ἐπιλογὴν αὐτοῖς παρέχοντα, ἡ διὰ τῶν κονδατώρων καὶ ¹⁷⁾ ἐπιτρόπων ἀποληρούσθαι τὸ ἀζήμιον, ἡ κατὰ τῶν οἰκείων προγιάτων ἀποκαθίστασθαι, καὶ νομοθετοῦν τὸ μεῖζον, διτὶ οὐδὲ ἐκ τῆς ἐπιλογῆς ὑπομένοντον οἱ νέοι πρόσωπα· ἀλλ' ἐν λόγον χάριν ἐπιλέξονται τοὺς κονδατώρας καὶ μὴ δυνηθῶσι κατὰ τῶν ἐπιτρόπων καὶ κονδατώρων, μηδὲν ἐκ τῆς ἐπιλογῆς βλαπτόμενοι. λέγει δὲ οὕτως ¹⁸⁾. Καὶ τῶν ἐπιτρόπων ἡ κονδατώρων διαπιποσκόντων ἡ ὄλλως πας συναλλασσόντων τοὺς ἐλάττονας καὶ ¹⁹⁾ ἀποκαθίστασθαι κατὰ τῶν ἰδίων πραγμάτων, καὶ παρὰ τῶν ἐπιτρόπων ἡ τῶν κονδατώρων αὐτῶν τὴν ζημίαν λαμβάνειν, μηδενὸς αὐτοῖς προορίματος ἐκ τῆς ²⁰⁾ ἐπιλογῆς τικτομένου, ἥρεσεν.

TITULOS II.

Ἐὰν ἐν ²¹⁾ τῷ κοινῷ τῆς αὐτῆς αἵτίας εἰς ²²⁾ ὀλόκληρον ἡ ²³⁾ ἀποκατάστασις αἰτηθῇ.

α'. ²⁴⁾ Τρεῖς ἦσαν ἀδελφοί, διό μὲν ἄρρενες, μία δὲ θήλεια, καὶ κοινὸν εἶχον χρεώστηρ. ἀλλ' ἡ μὲν θήλεια πρὸς τοῖτον τὸν ἐπίκοινον χρεώστηρ διελίσατο, ἐπι-
κατέστησθαι κατὰ τῶν ἰδίων πραγμάτων, καὶ τὴν ζημίαν

haec in iudicio, sive extra iudicium gesserint, circumscripti fuerint, licet praesentibus tutoribus vel curatoribus gesserint, in his tamen in integrum restitutio iis competit.

III. Etiam in his, quae minorum tutores et curatores male gessisse probari possunt, licet personali actione a tutele vel curatore suum consequi possint, in integrum restitutionis auxilium eisdem minoribus dari iampridem placuit.

L. 3.
C. II. 25.

IV. Curatores minoris quidam egebant pecunia eamque mutuam a quodam acceperunt, qui forte ignorabat, eos curatores esse, vel cuius curatores essent: simpliciter enim creditor personae tantum curatorum fidem habens et cum eis principaliter contraliens, pecuniam iis credidit. Verum cum is, qui in cura erat, vereretur, ne quando adversus ipsum creditor ageret, Princepem adiit, volens adversus creditorem restitutionem accipere. Sic igitur Princeps rescripsit: Si creditor non vestram personam, sed personam curatorum, id est, fidem curatorum secutus, cum ipsis contractum iniiit, et ab ipsis pecuniam sibi reddi stipulatus est, nullam ei prorsus adversum vos actionem competere manifestum est.

L. 4.
C. eod.

V. Constitutio tertiae similis est. Sed haec magis specialiter adversus venditiones quoque a tutoribus factas sine distinctione minoribus restitutionis implorandae facultatem indulget, data iis electione, ut vel a tutoribus et curatoribus indemnitatem consequantur, vel rebus propriis restituantur. Quod maius est, sanctit, ut minores nullum per electionem praeiudicium patiantur: sed si verbī causa curatores elegerint, et exinde satisficeri iis non possit, postulare possunt, ut rebus distractis restituantur: et per contrarium, si restitutionem elegerint, et per eam indemnes praestari non possint, adversus tutores et curatores redire possunt, nullum ex electione damnum passuri. Ait autem haec: Etiam tutoribus vel curatoribus distractentibus vel alias contrahentibus, minores restitu rebus propriis, et a tutoribus vel curatoribus suis damna consequi, nullo eis praeiudicio per electionem generando, placuit.

L. 5.
C. eod.

TITULUS VIII.

Si in communi eademque causa in integrum restitutio postuletur.

I. Tres erant fratres, duo quidem masculi, femina autem una, et communem debitorem habebant. Femina autem minor adhuc viginti quinque annis cum communi debitore transegerat. Fratres autem eius maiores vigintiquinque annis verebantur, ne sororis

L. 1.
C. II. 26.

g) Theod. κονδατώρων. et sic saepius. h) Cap. 3. habet Theod. i) Theod. ἐπι. k) τὴν βοήθειαν lege cum Theod. Fabr. τὴν omittit et legit βοήθεια. l) Theod. ἐλάττον. m) Cap. 5. habet Theod. n) Theod. inserit παρούσα. o) Theod. ἕδικάτερον. p) Theod. γενομένιας. q) Theod. inserit τῶν. r) Theod. οἴτω. s) καὶ recte addit Theod. Fabr. omittit. t) εἰ τῆς deest apud Theod. u) ἐν deest in indice titulorum Coislinoian. v) εἰς omittit Theod. w) Articulum omittunt Theod. et index Coisl. x) Totius cap. unicum habet Theod. y) Theod. ἐπειστῶν. Sed severscriptum est ἐπει.

μὴ τι γέγονεν αὐτοῖς πρόδοκμα, ἐξ ᾧ διελύσατο ἡ ἀδελφὴ αὐτῶν, καὶ περὶ τούτου βασιλεῖ²⁾ ἐδεήθησαν. καὶ ἀντιγράφει³⁾ ποδὸς αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς⁴⁾ οὗτως· Οὐδὲ εἰ μεῖζων ἦν τῶν ἐλκοσιπέντε ἐνιαυτῶν ἡ ἀδελφῆ, ἅμαν μήτε ἐντειλαμένων αὐτῇ, μηδὲ δεκτὴν⁵⁾ ἡγησαμένων τὴν πιστὸν αὐτῆς γενομένην διάλυσιν, ἐκ τοῦ ὑμετέρου⁶⁾ δικαιοίων τὸ ποτε μειῶσαι⁷⁾ ἡδυνήθη. Ἐν γάρ⁸⁾ γνωσθέντων ἴμαν τῶν παρὸν αὐτῆς προχθέντων συγνέσσαι τούτοις μετὰ τὸν εἰκοσιόν πέμπτον ἐνιαυτὸν τῆς ἥλικίας ὑμῶν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐκείνη ὡς ἐλάττων ὑπάρχουσα, εἰς τὸ ἴδιον μέρος τὴν τῆς ἀποκαταστάσεως βοήθειαν αὐτῆσαι δύναται, ὅμως ἴμαν εἰς τὸ ποινιατικὸν πρόσωπον τὴν τοῦ νόμου τὸν διηρεοῦντος ενεργεσίαν, ἢ ἐκείνης ἥλικίᾳ συμβάλλεσθαι οὐ δύναται.

TITULOS Θ'.

Ἐὰν εἰς τὸ δαπανηθὲν πρᾶγμα κριθῆ⁹⁾).

L. 1. α'. Ἐὰν ὁ ἐλάττων τῶν εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν κινήσας τὴν κατὰ τοῦ ἐπιτρόπου ἀγωγήν, ἡ τελείως ἡττηθεῖ, εἰς μηδὲν καταδικασθέντος τοῦ ἐπιτρόπου, ἡ ἀδικηθεῖ¹⁰⁾, ὡς εἰς ἐλάττονα τῆς ἀληθοῦς ποσότητος καταδικασθέντος αὐτοῦ, δύναται ἐν τῷ ὀδισμένῳ ἐνιαυτῷ, τῷ μετὰ εἰκοσιπέντε ψηφιζομένῳ αὐτῆσαι τὴν ἀποκατάστασιν.

C. eod. β'. Πατήρ τὴν ἴδιαν θυγατέραν αὐτεξονοίλαν ποιήσας ἐπειρεμένο τῇ αὐτεξονούσιτη ὡς κατὰ ὄχοις βιαν γενομένην· καὶ φάσκων, ὑπεξονοίλαν ἔτι ὑπάρχειν τὴν θυγατέραν αὐτοῦ, ἐκίνησε παρὰ τῷ ἀνθυπάτῳ, καὶ ἐπεργάτῳ ὑπὲ τοῦ πατρὸς ὁ ἀνθυπάτος. προσῆλθεν ἡ θυγάτη ἡ καταδικασθεῖσα ἐνιαυτῶν, ἐξαιτοῦσα παρὰ τοῦ βασιλέως τὴν κατὰ ἀποφάσεως τοῦ ἀνθυπάτου ἀποκατάστασιν· καὶ ἀντιγράψει ποδὸς αὐτῆς ὁ βασιλεὺς οὗτος· Εἰ δέ τοι πατήρ σου ὑπὲ τὴν αὐτοῦ ἔξοδίαν εἶναι σε, καὶ μηδαμῶς τὴν αὐτεξονούσιτη τὴν παρὰ αὐτοῦ γενομένην¹¹⁾ ἔλεγεν, ὁ ἀνθυπάτος περὶ τῆς αὐτίας ταύτης διαγνώσκων σε τῇ τοῦ πατρὸς ὑπεξονούσιτη ὑποβεβλῆσθαι ἀπεφήνατο, δόπτε κατὰ αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστῆναι ἐξαιτεῖς, ἐκεῖνος ὁ τὴν ἐπαρχίαν ἰδύνων, παρέχων σοι τὴν ἑαυτοῦ διάγνωσιν, τὰ οἰκεῖα μέρη κατὰ τοὺς νόμους ἀποπληρώσει.

C. eod. γ'. Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ἐκείνον, δεῖτις τότε ἐν τάξι τοῦ βασιλέως ἐδίκασε, τὴν τῆς ἀποκαταστάσεως βοήθειαν παρὰ τῷ προαἴτῳ ἡ τῷ ὄρχοντι τῆς ἐπαρχίας, τῷ λαμπροτάτῳ ἀνδρὶ, αὐτῆσαι οὐδὲ δλως δύνασιν· καὶ γάρ κατὰ τῆς τούτου ἀποφάσεως, δεῖτις ἐν τάξι βασιλέως διέγνω, μόνος ὁ βασιλεὺς ἀποκαθίστησι.

C. eod. δ'.¹²⁾ Οἱ ἐλάττονες τῶν εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν χωρὶς ἐπιτρόπων ἡ κονδατάρων δικασμένοι καταδικάσθησαν, καὶ προσῆλθον, βούλμενοι ἀνατρέψαι τὴν ὀπόφασιν. ποὺς τούτους ἀντιγράφει¹³⁾ ἡ διάταξις οὕτως· Ὁπότε καὶ ἐλάττονας ἴμας εἴναι διαβεβαιοῦσθε καὶ ἀδιεκδικήσους, μηδὲ ἐν ἴμαν πρόδοκμα γενέσθαι ὁ ὄρχοντι τῆς ἐπαρχίας κατὰ τὴν ἑαυτοῦ σταθηρότητα φροντίσει¹⁴⁾· τοντέστιν,

transactio aliquod ipsis praeiudicium afferret: eaque de re preces Principi obtulerunt. Princeps ad eos ita rescribit: Nec si maior viginti quinque annis soror vestra fuit, vobis non mandantibus, nec ratam transactionem ab ea factam habentibus, de iure vestro quicquam minuere potuit. Nam si cognitis, quae gesserit, his consensum post vicesimum quintum aetatis annum accommodastis, quamvis illa minor pro portione propria restitutionis auxilium implorare possit, vobis tamen ad communicandum Edicti perpetui beneficium eius actas patrocinari non potest.

TITULUS IX.

Si adversus rem iudicatam.

I. Si minor annis vigintiquinque actione contra tutorem expertus vel in totum vicius sit, tute in nihil condemnato, vel laesus sit, tute in minorem, quam revera deberet, quantitatem condemnato, intra annum utilem post annum vicesimum quintum numerandum restitutionem petere potest.

II. Pater, qui filiam suam emancipaverat, emancipationem non iure factam contendebat: et cum dicebat, filiam suam adhuc in sua potestate esse, apud Proconsulem egit, et Proconsul secundum patrem sententiam dixit. Filia, quam sub patris potestate esse pronuntiatum erat, Principem adiit, contra sententiam Proconsulis restitutionem postulans: et Princeps ad eam ita rescribit: Si cum pater tuus te in sua esse potestate, minimeque emancipationem a se factam valere diceret, Proconsul de hac causa cognoscens te patris potestati subiectam pronuntiaverit, cum adversus eam sententiam in integrum restituи postules, is, qui provinciam regit, in impertienda cognitione suas partes secundum leges exhibebit.

III. Adversus sententiam eius, qui tune vice Principis iudicavit, in integrum restitutionis auxilium apud Praetorem seu Praesidem provinciae clarissimum virum flagitare nequaquam potes: nam adversus eius sententiam, qui vice Principis cognovit, solus Princeps restituit.

IV. Minores annis vigintiquinque sine tutoribus aut curatoribus suis litigantes coadunati sunt, et Principem adierunt, sententiam rescindere volentes. Quibus constitutio ita rescribit: Cum et minores vos esse affirmetis, et indefensos, nullum vobis praeiudicium fieri Praeses provinciae pro sua gravitate curabit: hoc est, neque valet sententia, neque vobis in

²⁾ Theod. recte τοῦ βασιλέως. ³⁾ Theod. ἀντιγράψει. ⁴⁾ Theod. δ. βασ. πρ. αὐτ.

⁵⁾ Sic necessario legendum, Fabr. et Theod. male ἡμετέρου.

⁶⁾ In hac tituli huius inscriptione omnes consentiunt. Nihilosecius haec inscriptio latinae si adversus rem iudicatum non respondere videtur. Nam si graecam latine transtuleris, sensus hic est: Si in rem consummatam iudicetur. Ut ergo graeca inscriptio latinae respondeat, sic eam emendarem: Εἴη εἰς τὸ δαπανηθὲν πρᾶγμα κριθεῖ. ⁷⁾ Malim ἀδικηθῆ. ⁸⁾ Ιοζέαν vel simile quid deest. ⁹⁾ Cap. 4. totum habet Theod. προστίσι.

¹⁰⁾ Theod. μειῶσαι τὸ ποτε. ¹¹⁾ δὲ habet Theod. pro γάρ.

¹²⁾ Theod. δικασθεῖσαν εἴναι διαβεβαιοῦσθε καὶ ἀδιεκδικήσους.

¹³⁾ Theod. μειῶσαι τὸ ποτε. ¹⁴⁾ δὲ habet Theod. pro γάρ.